26. MEKTUP

٢٦- ﴿ اَلْمَكْتُوبُ السَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ اِلَى مَعْدِنِ الْعِرْفَانِ الْمِرْزَا حُسَامِ الدِّينِ اَحْمَدَ فِى جَوَابِ كِتَابِهِ الَّذِى تَفُوحُ عَنْهُ رَائِحَةُ الْعَصَبِيَّةِ وَبَيَانِ اَنَّ تَلْقِينَ الذِّكْرِ مِثْلُ تَعْلِيمِ اَلِفْ بَا لِلصِّبْيَانِ ﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى وَبَعْدُ فَقَدْ تَشَرَّفْتُ بِمُطَالَعَةِ الصَّحِيفَةِ الْمُكَرَّمَةِ الْمُرْسَلَةِ صُحْبَةَ قَاصِدِ كَشْمِيرْ وَحَيْثُ كَانَتْ مُتَضَمِّنَةً بِخَبَرِ خَيْرِيَّةِ حَضَرَاتِ تِلْكَ الْحُدُودِ اَوْرَثَتْ فَرَحًا وَافِرًا جَزَاكُمُ اللّٰهُ سُبْحَانَهُ خَيْرًا وَقَدِ انْدَرَجَ فِيهَا اَنَّ الْمَخْدُومْ زَادَهْ اْلاَعْظَمَ وَالْخَوَاجَهْ جَمَالَ الدِّينِ حُسَيْنًا لاَ يَقْدِرَانِ عَلَى الْوُصُولِ هُنَاكَ بِوَاسِطَةِ اْلاِسْتِحْيَاءِ مِنْ تَلْقِينِ الشَّيْخِ مِيَانْ الْهَدَادْ (**أَيُّهَا الْمَخْدُومُ**) لاَ يَزَالُ يَفُوحُ مِنْ مِثْلِ هَذَا الْكَلَامِ رَائِحَةُ الْعَصَبِيَّةِ وَيُفْهَمُ مِنْ هَذَا الْوَضْعِ وَالطَّرْحِ الْمُبَايَنَةُ وَالْمُخَالَفَةُ "**اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ**" وَكَانَ يَنْبَغِى لِلْمَخْدُومْ زَادَهْ اْلاَعْظَمِ اَنْ يَسْتَحِىَ مِنْ مُخَالَفَةِ وَصِيَّةِ وَالِدِهِ الْمَاجِدِ وَالْحَيَاءِ مِنَ التَّوَجُّهِ وَاْلاِفَادَةِ الْوَاقِعَيْنِ فِى حُضُورِهِ بِأَمْرِهِ اِلَيْهِمَا وَكَانَ يَنْبَغِى لِلشَّيْخِ الْهَدَادْ مَعَ وُجُودِ دَعْوَى اْلاِنْقِيَادِ لِلشَّيْخِ اَنْ لاَ يَجْتَرِئَ عَلَى هَذَا اْلاَمْرِ وَاَنْ يُلاَحِظَ الْوَصِيَّةَ وَسَبْقَةَ اْلاِفَادَةِ وَالَّذِى كَتَبْتُمُوهُ لاَ بُدَّ وَاَنْ يَكُونَ حَقًّا وَصَوَابًا وَلَكِنَّ الْمَكْتُوبَ الَّذِى اَرْسَلَهُ الْمَخْدُومْ زَادَهْ اْلاَعْظَمُ مَعَ اَخِيهِ اْلاَعَزِّ كَانَ مُتَضَمِّنًا لِكَمَالِ التَّوَاضُعِ وَمُشْتَمِلاً عَلَى فَرْطِ الطَّلَبِ وَالشَّوْقِ وَالْعِبَارَاتُ الَّتِى اخْتَارَهَا فِى ذَلِكَ الْمَكْتُوبِ لاَ يُتَصَوَّرُ اِيرَادُهَا بِدُونِ جُنُونِ الطَّلَبِ وَلَعَلَّهُ تَطَرَّقَ اِلَيْهِ انْحِرَافٌ بَعْدَ اِرْسَالِهِ الْمَكْتُوبَ "**رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ**" وَلَكِنَّ الْفَقِيرَ يَعْلَمُ اَنَّ وَصِيَّتَهُ لاَ تَكُونُ بِلاَ حِكْمَةٍ وَاَرْجُو اَنْ يَكُونَ لَهَا عَاقِبَةٌ مَحْمُودَةٌ وَلَكِنِّى اَتَأَسَّفُ عَلَى ضِيَاعِ مِثْلِ ذَلِكَ الطَّلَبِ الَّذِى فَهِمْتُ نُبْذَةً مِنْهُ مِنْ مَكْتُوبِهِ وَيَقْعُدُ ضِدُّهُ فِى مَحَلِّهِ وَهَذَا الْمَعْنَى ثَقِيلٌ عَلَى اْلاَحْبَابِ النَّاصِحِينَ جِدًّا بِحَيْثُ يَتِمُّ عَلَيْهِمُ الْمَاتَمُ

بذلك (أَيُّهَا الْمُكَرَّمُ) انْ تَمَّ الْامْرُ بِمُجَرَّدِ التَّلْقينِ فَمُبَارَكٌ وَعنْدَ الْفَقيرِ تَلْقينُ الذِّكْرِ كَتَعْليمِ الفْ بَا للصِّبْيَانِ فَانْ كَانَ مُجَرَّدُ ذَلكَ التَّعْليمِ مُحَصِّلاً لمَلَكَةِ الْمَوْلَوِيَّةِ فَأَيُّ مُضَايَقَةٍ فيه وَالْمُتَوَقَّعُ منْ كَرَمِ الْتفَاتكُمْ هُوَ انْ تَتْرُكُوا كُفَّةَ الْعَصَبيَّةِ وَانْ تَجْعَلُوا مَحَبَّتَكُمْ وَمَوَدَّتَكُمْ لجَميعِ الاخْوَانِ عَلَى السَّوِيَّةِ وَمَاذَا أُبَالِغُ ازْيَدَ منْ ذَلكَ وَالسَّلاَمُ.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup irfan madeni Mirza Hüsamettin Ahmed'e gönderilmiştir. İmam-ı Rabbanî bu mektupta, Mirza'nın taassup kokan mektubuna cevap vermekte ve zikir telkîni işinin çocuklara *elif-ba* öğretmek gibi bir şey olduğunu anlatmaktadır.

Bismillahirrahmanirrahim

Allah'a hamd, peygamberlerine selam olsun.

Kâsıt Keşmir aracılığıyla gönderdiğiniz değerli mektubunuzu okudum. Mektubunuzda o yörenin ileri gelenlerinin iyi olduğuna dair verdiğiniz haberler üzerine çok sevindim. Allah Sübhanehü sizleri hayırla mükafatlandırsın. Ayrıca mektubunuzda büyük oğlum Muhammed Sadık ve Cemalettin Hüseyin'in, zikir telkinini Şeyh Miyan İlahdad'ın yapması sebebiyle oraya gelmekten haya ettiğini yazmışsınız.

Azizim! Bu sözlerinizden hala etrafa taassup kokusu yayılmakta ve bu tutumunuzdan bize karşı muhalif olduğunuz anlaşılmaktadır. *"Biz Allah'tan geldik, yine ona döndürüleceğiz."* (Bakara, 156) Büyük oğluma düşen değerli babasının vasiyetine muhalefet etmekten ve bizzat babasının kendilerine verdiği teveccüh ve irşat işinden haya etmekten utanmasıdır. Şeyh İlahdad'a düşen de, bir taraftan şeyhine bağlılık iddiasında bulunurken diğer taraftan bu işe kalkışmaması ve şeyhinin vasiyetini ve irşat önceliğini[152] düşünmesidir.

Yazdıklarınız mutlaka gerçek olmalıdır. Fakat büyük oğlumun kıymetli kardeşiyle gönderdiği mektup, kendisinin son derece alçak

---

[152] İmam-ı Rabbanî bu sözle, şeyhinin verdiği talimatla kendisinin Şeyh İlahdad'dan daha önce irşad işine başladığını ifade etmiş olabilir. İmam-ı Rabbanî, şeyhi Muhammed Bakibillah'ın vasiyetine ve kendisinin daha önce irşad vazifesiyle görevlendirilmesine dikkat çekerek İlahdad'ın, Delhi'deki müritlere zikir telkininden vazgeçmesini istemektedir. Şeyh İlahdad'ın Muhammed Bakibillah'ın vefatını müteakip Delhi'deki merkez tekkede zikir telkini işine başlaması ve İmam-ı Rabbani'yi kabul etmemesi üzerine yaşanan tartışmalara ışık tutması için Mektubat'ın birinci cildinde yer alan ve aynı şahsa gönderilmiş olan otuz ikinci mektuba bakılabilir.

gönüllü ve gayet istekli olduğunu gösteriyor. Mektubunda kullandığı ifadelere bakılırsa, bunları çılgınca iştiyakı olmasa, değil yazması düşünmesi dahi mümkün değildir. Belki de mektubu gönderdikten sonra kendisinde bir değişiklik olmuş olabilir. *"Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize tarafından rahmet bağışla. Lütfu en bol olan sensin."* (Âl-i İmran, 8) Şu kadar var ki, bu fakir vasiyetin mutlaka bir hikmetinin olacağını düşünmekte ve bu işin hayırla sonuçlanacağını ümit etmektedir. Ne var ki ben yine de mektuptan bir nebzesini anladığım o talebin zayi olup yerini isteksizliğin almasına yanarım. Bu durum nasihat eden dostlara o kadar ağır geliyor ki artık buna matem tutmak yaraşır.

Azizim! Eğer bu iş sadece zikir telkiniyle oluyorsa ne ala! Fakat bu fakir nezdinde zikir telkini işi çocuklara *elif-ba* öğretmek gibi bir şeydir. Şayet sırf bu kadarcık bir iş mevleviyet[153] melekesini sağlıyorsa bunda daralacak bir şey yoktur. Kıymetli ilginizden umulan, taassubu bir tarafa bırakarak bütün ihvana eşit ölçüde muhabbet beslemenizdir. Daha bundan fazla ne söyleyeyim? Baki selam

KELİME ANLAMI

26< اَلْمَكْتُوبُ السَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ **Yirmi altıncı mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى مَعْدِنِ الْعِرْفَانِ **İrfan madeni** اَلْمِرْزَا حُسَامِ الدِّينِ اَحْمَدَ **Mirza Hüsameddin Ahmed'e** *(Ne hakkındadır?)* فِى جَوَابِ كِتَابِهِ **Mektubunun cevabı hakkında** اَلَّذِى تَفُوحُ عَنْهُ **Ki ondan yayılıyor** *(Ne?)* رَائِحَةُ الْعَصَبِيَّةِ **Taassup kokusu** *(Daha ne hakkındadır?)* وَبَيَانِ **Ve şunun beyanı hakkındadır ki;** اَنَّ تَلْقِينَ الذِّكْرِ **Zikri telkin etmek** *(Ne gibidir?)* مِثْلُ تَعْلِيمِ اَلِفْ بَا **Elif-ba öğretmek gibidir** *(Kime?)* لِلصِّبْيَانِ **Çocuklara** >

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Hamd Allah'a وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى Selam da seçtiği kullarına olsun وَبَعْدُ Bundan sonra فَقَدْ تَشَرَّفْتُ Ben müşerref oldum *(Ne ile?)* بِمُطَالَعَةِ الصَّحِيفَةِ الْمُكَرَّمَةِ Şerefli mektubunuzun mutalaasıyla *(Öyle mektup ki;)* اَلْمُرْسَلَةِ Gönderilmiştir *(Kiminle?)* صُحْبَةَ قَاصِدِ كَشْمِيرْ Kasıt Keşmir'le وَحَيْثُ كَانَتْ مُتَضَمِّنَةً Mektup içermiş olduğundan *(Neyi?)* بِخَبَرِ خَيْرِيَّةِ حَضَرَاتِ تِلْكَ الْحُدُودِ O beldelerin hazretlerinin iyi olduğu haberini اَوْرَثَتْ Sebep oldu *(Neye?)*

153 Mevleviyet, mollalık. İlim ve medrese hiyerarşisinde bir unvan ve derece ismi olup müderrislikten önce gelir.

فَرَحًا وَافِرًا Tam bir sevince جَزَاكُمُ اللهُ سُبْحَانَهُ خَيْرًا Allah Sübhânehü sizi hayırla mükafatlandırsın وَقَدِ انْدَرَجَ فِيهَا O mektupta yer almış ki; اَنَّ الْمَخْدُومْ زَادَهْ اْلاَعْظَمَ وَالْخَواجَهْ جَمَالَ الدِّينِ حُسَيْنًا Büyük Mahdumzâde ve Hâce Cemaleddin Hüseyin *(Nedir?)* لاَ يَقْدِرَانِ Güç yetiremiyorlar *(Neye?)* عَلَى الْوُصُولِ هُنَاكَ Oraya gelmeye *(Ne sebebiyle?)* بِوَاسِطَةِ اْلاِسْتِحْيَاءِ Haya sebebiyle *(Neden kaynaklanan haya?)* مِنْ تَلْقِينِ الشَّيْخِ مِيَانْ الْهَدَادْ Şeyh Miyan İlahdad'ın telkininden (أَيُّهَا الْمَخْدُومُ) Ey mahdum! لاَ يَزَالُ يَفُوحُ Yayılmaktadır *(Neden?)* مِنْ مِثْلِ هَذَا الْكَلاَمِ Bu gibi sözlerden *(Ne?)* رَائِحَةُ الْعَصَبِيَّةِ Taassup korkusu وَيُفْهَمُ Ve anlaşılıyor *(Neden?)* مِنْ هَذَا الْوَضْعِ وَالطَّرْحِ Bu tavırlardan *(Ne?)* الْمُبَايَنَةُ وَالْمُخَالَفَةُ Zıtlık ve muhalefet اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ Allah'tan geldik ve Allah'a döneceğiz وَكَانَ يَنْبَغِى Oysaki gerekirdi *(Kime?)* لِلْمَخْدُومْ زَادَهْ اْلاَعْظَمِ Büyük Mahdumzâde'ye *(Ne?)* اَنْ يَسْتَحِيَ Haya etmesi *(Neden?)* مِنْ مُخَالَفَةِ وَصِيَّةِ وَالِدِهِ الْمَاجِدِ Asil pederinin vasiyetine muhalefetten *(Daha neden?)* وَالْحَيَاءِ Haya etmekten *(Neden?)* مِنَ التَّوَجُّهِ وَاْلاِفَادَةِ الْوَاقِعَيْنِ Vaki olan teveccüh ve ifadeden *(Nerede?)* فِى حُضُورِهِ Onun huzurunda *(Ne ile?)* بِاَمْرِهِ Kendi emriyle *(Kime?)* اِلَيْهِمَا İkisine وَكَانَ يَنْبَغِى Ve yine gerekirdi *(Kime?)* لِلشَّيْخِ الْهَدَادْ Şeyh İlahdad'a *(Ne ile birlikte?)* مَعَ وُجُودِ دَعْوَى اْلاِنْقِيَادِ İtaat ettiği davasının varlığıyla birlikte *(Kime?)* لِلشَّيْخِ Şeyhine *(Ne gerekirdi?)* اَنْ لاَ يَجْتَرِئَ Cür'et etmemesi *(Neye?)* عَلَى هَذَا اْلاَمْرِ Bu işe وَاَنْ يُلاَحِظَ Ve düşünmesi *(Neyi?)* الْوَصِيَّةَ وَسَبْقَةَ اْلاِفَادَةِ Vasiyeti ve ifade önceliğini وَالَّذِى كَتَبْتُمُوهُ Sizin yazdığınız *(Nedir?)* لاَ بُدَّ Ayrılık yoktur *(Neden?)* وَاَنْ يَكُونَ حَقًّا وَصَوَابًا Doğru ve gerçek olmaktan وَلَكِنَّ الْمَكْتُوبَ الَّذِى اَرْسَلَهُ Ancak gönderdiği mektup *(Kimin?)* الْمَخْدُومْ زَادَهْ اْلاَعْظَمُ مَعَ اَخِيهِ اْلاَعَزِّ Büyük oğlum ve aziz kardeşinin *(Nedir?)* كَانَ مُتَضَمِّنًا İçeriyor *(Neyi?)* لِكَمَالِ التَّوَاضُعِ Tam bir tevazuyu وَمُشْتَمِلاً Ve kapsıyor *(Neyi?)* عَلَى فَرْطِ الطَّلَبِ وَالشَّوْقِ İstek ve şevkin aşkınlığını وَالْعِبَارَاتُ الَّتِى اخْتَارَهَا Seçtiği ibareler *(Nerede?)* فِى ذَلِكَ الْمَكْتُوبِ Bu mektupta *(Nedir?)* لاَ يُتَصَوَّرُ Düşünülemez *(Ne?)* اِيرَادُهَا بِدُونِ جُنُونِ الطَّلَبِ Aşırı istek olmaksızın onun söylenmesi وَلَعَلَّهُ تَطَرَّقَ اِلَيْهِ Muhtemelen ona yol buldu *(Ne?)* اِنْحِرَافٌ Sapma *(Ne zaman?)* بَعْدَ اِرْسَالِهِ الْمَكْتُوبِ Mektubu gönderdikten sonra رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا Allah'ım bizleri hidayete erdikten sonra, kalplerimizi kaydırma وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً Ve bize tarafından rahmet ver اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ Muhakkak sen ziyadesiyle hibe edensin وَلَكِنَّ الْفَقِيرَ يَعْلَمُ Ancak bu fakir biliyor

hakkak sen ziyadesiyle hibe edensin وَلَكِنَّ الْفَقِيرَ يَعْلَمُ Ancak bu fakir biliyor *(Neyi?)* اَنَّ

وَصِيَّتَهُ Muhakkak onun vasiyeti *(Nedir?)* لاَ تَكُونُ بِلاَ حِكْمَةٍ Hikmetsiz değildir وَاَرْجُو

Umuyorum *(Neyi?)* اَنْ يَكُونَ لَهَا Bu iş için olmasını *(Ne?)* عَاقِبَةً مَحْمُودَةً Güzel bir akıbet

وَلَكِنِّى اَتَأَسَّفُ Ancak ben üzülüyorum *(Neye?)* عَلَى ضِيَاعِ مِثْلِ ذَلِكَ الطَّلَبِ Bu gibi isteklerin

zayi olmasına الَّذِى فَهِمْتُ نُبْذَةً مِنْهُ Ki, ben onun bir nebzesini anladım *(Neden?)* مِنْ

مَكْتُوبِهِ Mektubundan وَيَقْعُدُ ضِدُّهُ Ve zıttı oturuyor *(Nereye?)* فِى مَحَلِّهِ Onun yerine وَهَذَا

الْمَعْنَى ثَقِيلٌ Bu mana ağırdır *(Kime?)* عَلَى الاَحْبَابِ النَّاصِحِينَ Nasihat veren dostlara جِدًّا

Kesinlikle بِحَيْثُ يَتِمُّ عَلَيْهِمْ Zira onlar üzerine tamam olur *(Ne?)* الْمَاتَمُ بِذَلِكَ Bununla

matem tutmak أَيُّهَا الْمُكَرَّمُ Ey kerim dost! اِنْ تَمَّ الاَمْرُ Eğer iş tamam olsa *(Neyle?)* بِمُجَرَّدِ

التَّلْقِينِ Sadece zikir telkiniyle فَمُبَارَكٌ Ne güzel وَعِنْدَ الْفَقِيرِ تَلْقِينُ الذِّكْرِ Bu fakire göre zikir

telkini *(Nedir?)* كَتَعْلِيمِ اَلِفْ بَا Elif-ba öğretmek gibidir *(Kime?)* لِلصِّبْيَانِ Çocuklara فَاِنْ كَانَ

مُجَرَّدُ ذَلِكَ التَّعْلِيمِ Eğer sırf bu talim olsa *(Ne?)* مُحَصِّلاً لِمَلَكَةِ الْمَوْلَوِيَّةِ Mevlevi melekesini

hasıl eder فَأَىُّ مُضَايَقَةٍ فِيهِ Burada ne darlık vardır وَالْمُتَوَقَّعُ مِنْ كَرَمِ الْتِفَاتِكُمْ Şerefli

iltifatınızdan beklenen *(Nedir?)* هُوَ اَنْ تَتْرُكُوا Terk etmenizdir *(Neyi?)* كُفَّةَ الْعَصَبِيَّةِ

Taassub tarafını وَاَنْ تَجْعَلُوا Ve kılmanızdır *(Neyi?)* مَحَبَّتَكُمْ وَمَوَدَّتَكُمْ Muhabbet ve

sevginizi *(Kime?)* لِجَمِيعِ الاِخْوَانِ Tüm ihvana *(Nasıl?)* عَلَى السَّوِيَّةِ Eşit olarak وَمَاذَا اُبَالِغُ اَزْيَدَ

مِنْ ذَلِكَ Bundan fazla ne anlatayım وَالسَّلاَمُ Selamlar.